מי שהחשיך פרק עשרים וארבע שבת

קנז.

מסורת הש"ס

א) כילה כ: לח., ב) [שם כט:], ג) [מי׳ מלי לחדים וכרוסים ערוך], ד) [כילה ח. לעיל מה:], ה) [לעיל קמא. כילה כ.], ו) [לעיל מד.], ז) [כילה ל.], ח) [לעיל קכו: שיריטין לה.], ט) [לעיל מו: נדרים עז. י) [לעיל קכו: כ) [נדרים עז. ע״ש], ל) נדרים עז.], מ) [נדרים עז: עז.], נ) שם עז., ס) רי רש״ל, ע) [רש״ל], פ) [רש״ל], צ) [שבת זו נמי רש״ל].

הגהות הב"ח

(א) רש״ל ד״ה מדבריות וכו׳ תמיד הש״ד ואח״כ מה״ד בייתות שרוצות חוץ לתחום ובאות ולנה כתוב התחום: (ב) ר״ח ואם המטלית לידע אם יש בה שלש על שלש: (ג) ר״ח בטפיח קר על מרס (וחגירו וכו׳ בשבת) מה״ש וכ״כ הגה״ש היא: (ד) ר״ח לעיר הבאת וכו׳ שלא לעיר הש״ד ואח״כ מה״ד והאגן תנן במס׳ נדרים הש״ד: (ה) תוס׳ ד״ה הלקטי וכו׳ אין דרך מלהיל בכך בדמוכה: סל״ק בשבת שבת בס״ד

מוסף רש"י

אין מבקעין עצים. כיר״ט מן הקורות. הקורות זו על גב זו בקרקע ומוחזקות לגנין (ביצה ב.). ולא מן הקורה שנשברה ביו״ט. ואע״פ שעומדת ומכשיר להיסק, הואיל וכן הממטות לאו להסי קיימא סין דאתקלא לגין הממטות אתקלא לכלי יומא (שם). מתחילין בערימת התבן. ואע״פ שלא אמנה מבעוד יום ולא היה רגיל להסיק ממנה, ויבשתא מסמא דלית ליה מוקלה (ביצה ל.). אבל לא בעצים שבמוקצה. דאבה שאחורי הבתים קרויה מוקלה, על סם שהיא מוקלה לאחור ולאן נמנסים רולאים כה הדיר וסם ניחנים עצים וכל דבר שאין דעתו ליטול עד זמן מרוכה (שם). אין מושקין ושוחטין. דרך הסקות בהמה לפני שחיטה שהמא נוחה להסחיט (לעיל מה:). המדבריות. כגרגיות (שם) מעשם מוקלה (ביצה ח.). מגבהיהן מעל השלחן. כיסים (לעיל קמו.). עצמות. שאינן ראויין לאכילה (ביצה ב.) קטן שאינו ראוין לכלב (לעיל קמו.). דקליפין. של אגוזים (שם) ולא מיישבין לאוקלה (ביצה שם) דלית ליה לר״ש מוקלה (לעיל שם). ובר״א. אין מטלטלין אותן כיסים שמוקלה הן (ביצה שם). מסלק את הטבלא. שם תורת כלי עליה אבל לא מטלטל הקליפין כיסים כר׳ יהודה (לעיל שם). אבנ אין לבו. אין לבו סומכן על משמעוני כמות שהיא שניה, אלא מחלקת שיטתה וכ״ס כר׳ יהודה כי (שם) כך שמעתי מרבותיו, דס״ס כר׳ יהודה ומתמרי וכ״ה כר״ס (ביצה שם). חוץ מן המסר הגדול. מגיהה גדולה שעשויה לקנין קורות, ויותר של מחרישה. היא כלי גדול הבאי כסכין אבו עושין חרש של תלם המעגה, קולנטר״ש כלעיג, ההגן קפיד עליהו ומיחמר לסם מקום דלא תוי למלאכה אחרת (לעיל קכו.). מפירין נדרים בשבת. נעל לאשמו ולא נמנו, לצורך השבת. כגון שנדרה מאכילה ומתכשיטין (נדרים עז.). שפוקקין. את המאור כדגר שיהו קשוי ותלו, ומודדין. מקום ומעלגיות (לעיל קכז.). נדרה בלילה שבת. יטל לחסר לה כל אומר ליל שבת היום שבת, והיא הדין נמי כי נדרה בחולא שבת שיאר כל אומר היום כאחד בשבת, אלא הא דנקיט ליה שבת משום דלשמעינן כמה שאמרו הפרת נדרים כל היום בלילי שבת ריומו שבלילה הולך אחר היום. כדמתיב היכי ערב היכי נוקר יום אחד, אבל לא ליום ולילה, שאם נדרה ביום ולא הפר לה שוב אינו יכול להפר לה משהחשך, שאין הפרת נדרים אלא אותו יום שנדרה ומשהחשיכה כבר נכנס יום אחר (נדרים עז.). בשלא היה להם פנאי. לשאל עליהן מבעוד יום הוא דקאמר דנשאלין עליהן בשבת, אי דילמא אפילו היה לו פנאי. נמי נשאלין עליהן בשבת (שם עז.).

הדרן עלך מי שהחשיך וסליקא לה מסכת שבת

אין מבקעין עצים מן הקורות. סולר של הקורות המוקצות וסלורות לגנין: **ולא מן קורה.** היאנה שנשברה היום ומהסתת להסקה קיימא ואע״פ אסור הואיל וכן הממטות לא אתכן להכי: **מתחילין.** להסיק בערימת התבן. קא סלקא דעתך בתיבנא סריא דסתמיה להסקה: **אבל לא בעצים שבמוקצה.** שהניחם בראבה שאחורי ביתו והקלם לימות הסמיו. מוקצה דאבה שאחורי בתים שהקלה אחורי ביתו להכנים שם דבר לאוכל: **כארזי ואשוחי.** ארז זכר וארז נקבה שעומדין לגנין: **משקין.** אורמא דמילתא נקט משום סירכא דמשכת שהשא ומה להפשיט: **מדבריות.** ערוגות כאפר תמיד (א) ולנות בתוך התחום: **סמא אחרינא.** בית הלל מתיר בסתמא: **כל הכלים ניעלין.** ואפי׳ מלאכתן לאיסור וכרי שמעון היא: **חוץ מן הממר הגדול.** מגירה שהיא לאומנין לקוץ בה עצים ומוקלה מחמת חסרון כיס הוא שלא יתבבו חריליס שהוא עשוי כסכין מלא פגימות: **ויבד של מחריבה.** החופר את הקרקע. קולטר״ש בלע״ז: **מתני׳ מפירין.** בעל לאשמו: **ונשאלין.** לחכם: **אין לצורך השבת.** כגון שנדר שלא לאכול (ב)[היום]: **ופוקקין את המאור.** כדרגן דאמרי (לעיל דף קכה:) פוקקין פקק החלון: **ומודדין את המקוה.** במדה שיהא שם עמוק שלש אמות מים ורוחב אמה על אמה: **ואת המטלית.** (ג) שהיא שלש על שלש אצבעות כגון אם היתה טמאה וגעה בטהרות: **בטפיח.** פן של מרס. (ג) וחגירו בפי״ז (דף קכה:) זמורה שהיא קטורה בטפיח ממלאין בה בשבת: **מקידה.** כלי חרס: **לידע אם יש בגגיות פותח טפח.** בגמרא מפרש לה: **וקושרין.** קשר שאינו של קיימא אפילו לכתחילה: **ומודדין.** להתלמד על דבר הוראה: **גמ׳ איבעיא להו הפרה.** דמתניתין אין לצורך [ד] [אין אלא לצורך] השבת דגבי הפרה כיום שמעו כתיב (במדבר ל) ואם לא מיפר האיבעא שוב אינו מיפר: **ושאלה לצורך אין אלא לצורך לא.** דיכול לישאל למחר ומשום הכי מפליג להו מהדדי ולא קתני מפיריין ונשאלין לנדרים שהן לצורך השבת דלא קאי לצורך אלא אשאלה: **כיס דין.** תנא: הכי גרסי׳ **ל״א איבעיא להו אחרוייהו קאי.** להפרה ואשאלה אבל הפרה אלא לצורך לא אלמא הפרת נדרים מעת לעת זה שמעו בשבת יכול להפר משהחשך כתוך מעת לעת של שמיעה הלכך אלא לצורך לא שריין בשבת: **כל היום.** עד שהחשך ותו לא ואפילו שמע סמוך לחשיכה הלכך אפי׳ אלא לצורך (ג) אם לא יפר עכשיו לא יפר עוד: **לצורך השבת.** אלמא הפרת נדרים מעת לעת של שמיעה הלכך אלא לצורך (ד) לא מדלא שרי אלא לצורך: **להקל ולהחמיר.** כלומר פעמים שיש שהות גדול ופעמים שאינו אלא מעט: **איבעיא להו.** הא דקתני נשאלין לנדרים שהן לצורך: **בשלא היה לו פנאי.** לשאל מערב שבת קאמר או אפילו כשהיה לו פנאי: **הילקטי קטנה.** שביל קטן בין שני בתים:

וגיגית

(א) אין מבקעין עצים מן הקורות ולא מן הקורה שנשברה ביו״ט רבי יוחנן ההוא כרבי יוסי בר יהודה מתני לה תא שמע (ב) מתחילין בערימת התבן אבל לא בעצים שבמוקצה התם (ג) בארזי ואשוחי דמוקצה מחמת חסרון כיס אפילו רבי שמעון מודה ת״ש (ד) אין משקין ו״ושוחטין את המדבריות אבל משקין ושוחטין את הבייתות ר׳ יוחנן סתמא אחרינא אשבח (ה) ב״ש אומרים מגביהין מעל השלחן עצמות וקליפין וב״ה אומרים מסלק את הטבלה כולה ומגערה וא״ר נחמן אנו אין לנו אלא ב״ש כרבי יהודה וב״ה כר״ש פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר בכל השבת כולה הלכה כר״ש לבר ממוקצה מחמת מיאוס ומאי ניהו (ו) נר ישן וחד אמר במוקצה מחמת מיאוס נמי הלכה כר״ש לבר ממוקצה מחמת איסור ומאי ניהו נר שהדליקו בה באותה שבת אבל (ז) מוקצה מחמת חסרון כיס אפילו ר״ש מודה דתנן (ח) כל הכלים ניטלין בשבת חוץ ממסר הגדול ויתד של מחרישה:

מתני׳ (ט) מפירין נדרים בשבת ונשאלין לנדרים שהן לצורך השבת ופוקקין את המאור ומודדין את המטלית ומודדין את המקוה ומעשה בימי אביו של רבי צדוק ובימי אבא שאול בן בטנית שפקקו את המאור בטפיח [ה] וקשרו את המקידה בגמי לידע אם יש בגיגית פותח טפח אם לאו (י) ומדבריהם למדנו שפוקקין ומודדין וקושרין בשבת: **גמ׳** (כ) איבעיא להו (ל) הפרה בין לצורך ובין שלא לצורך (מ) ושאלה לצורך אין שלא לצורך לא ומשום הכי קפלגינהו מהדדי או דילמא הפרה נמי לצורך אין שלא לצורך לא והא דקא פליג להו מהדדי משום דהפרה אין צריך ב״ד ושאלה צריכה ב״ד ת״ש דתני זוטי דבי רב פפא מפירין נדרים בשבת לצורך השבת לצורך השבת אין שלא לצורך השבת לא לישנא אחרינא איבעיא להו לצורך אתרוייהו קתני ושלא לצורך לא אלמא הפרת נדרים מעת לעת או דילמא כי קתני לצורך אשאלה הוא דקתני אבל הפרת נדרים אפילו שלא לצורך אלמא הפרת נדרים כל היום תא שמע דתני רב זוטי דבי רב פפי מפירין נדרים בשבת לצורך השבת לצורך השבת אין שלא לצורך השבת לא אלמא הפרת נדרים מעת לעת א״ר אשי והאנן (נ) תנן (ס) הפרת נדרים כל היום ויש בדבר להקל ולהחמיר כיצד נדרה לילי שבת מיפר לילי שבת ויום השבת עד שתחשך נדרה עם חשכה מיפר עד שלא תחשך שאם לא הפר משחשכה אינו יכול להפר תנאי היא דתניא (ע) הפרת נדרים כל היום ר׳ יוסי בר יהודה ורבי אלעזר ברבי שמעון אמרו מעת לעת: ונשאלים לנדרים: (פ) איבעיא להו כשלא היה לו פנאי או דלמא אפילו היה לו פנאי תא שמע דאודקיקו ליה רבנן לרב זוטרא בריה דרב זירא (צ) ושרו ליה נדריה ואף על גב דהוה ליה פנאי: שפקקו את המאור בטפיח וקשרו את המקידה בגמי: אמר רב יהודה אמר רב הילקטי קטנה היתה בין שני בתים (ק)[וטומאה היתה שם]

וגיגית

המדבריות אבל משקין ושוחטין הבייתות, והנה סתמא כר׳ יהודה, ורבי יוחנן סביר ליה הילכתא כסתם משנה קשיא הלכתא אהלכתא. ומפרקינן ר׳ יהודה סתמא אחרינא אשבח, בה״א מגביהין מעל השלחן עצמות וקליפין בש״א מסלק את הטבלא כולה ומגערה, ואמר רב נחמן אנו אין לנו אלא ב״ש כר׳ יהודה וב״ה כר׳ שמעון. והילכתא כר׳ שמעון וכדפסק ר׳ יוחנן. פליגי בה רב אחא ורבינא, חד אמר בכולה שבת הלכתא כר׳ שמעון כר ממוקצה מחמת מיאוס, וחד אמר במוקצה [ממחמת] מיאוס נמי הילכתא כוותיה לבר ממוקצה מחמת איסורו כגון הנר שהדליקו בה באותה שבת וכיוצא בו, אבל מוקצה [ממחמת] חסרון כיס אפילו ר״ש מודה דתנן כל הכלים ניטלין בשבת חוץ ממסר הגדול

אין משקין ושוחטין את המדבריות. הוה מלי למימר דהני כגרגוגות ומוקין דמיין דלאמר בפרק כירה (לעיל דף מה:): **לבר** ממוקצה מחמת איסור. וכגון איסור דדמייה בכיסים כגון שהדליקו בתוכו שבת כדפרישמי בפ״ק בסופו: **והלכתא** מעת לעת. לא גרס בפירוש ר״ח דבנדרים משמע דלית הלכתא הכי דאמר בפרק נערה המאורסה (כתובות דף עו:) אין הלכה כאותו הזוג. מ״ר: **הלקטי** קטנה. מפרש בקונטרס שביל קטן היתה בין שני בתים והגיגית סדוקה מונחת על גבן והמת מוטל בהלקטי תחת הגיגית נגד הסדק וקשרו המקידה לידע אם יש בסדק פותח טפח ולאלי פירושא קשה לר״י דאפי׳ אין בסדק פותח טפח כיון שהמת נגדו לא משגינן לה כמאהיל על המת כיון שאין [זה] דרך מאהיל (ה) כדמוכח במסכת אהלות (פ״ו מ״ה) ומייתי לה בסוף פרק קמא דסוכה (דף יח. וסם) אין באהיל פותח טפח והמת בגיגית מה שבגיגית כנגד אהיל טהור המת כנגד אהיל מה שבגיגית טהור וכיון שהמת היה נגד הסדק מה היה להם לקשור המקידה ועוד פירש שלפני מות המת פקקו המאור בטפיח ולא הכין רבי לפירושו הלא אותו מת לא היה מת שלש שהרי לא ידעו אם למעלה הימנו היה פותח טפח והמת היה כולו מתחת הסדק אלא ודאי כיון מן המת היה וא״כ לא היה לו לומר לפני מות המת אלא לפני שבא מיד מן המת לשם ומיהו יתכן לומר שהמת היה כולו מוטל תחת הגיגית שלא כנגד הסדק והגיגית היתה סדוקה כאמצע מראשה לסופה ואילו היה באותו סדק על פני כולו פותח טפח לא היתה טומאה עוברת דלא חשיב כאהל אחד אבל אין בו פותח טפח כאלו אין כאן סדק וחשיב כאהל אחד ומביא את הטומאה לגיא וקושיא לאשונה מכל מקום במקומה עומדת וגראה לפירוש ר״מ דמפרש דהלקטי היינו תל המתלקט ואותה הלקטי היתה בין שני בתים והמת היה בגיא אחד ואותה הגיגית היתה למעלה מן התל עד לתקרה ואותה הגיגית לא היתה טמאה שהרי בטלה שם ואם לא היתה סדוקה לא היה הגיא אחר טמא אלא הגיגית היתה סדוקה מלדה והשמא אחי שפיר דקתני סדוקה לפי שהיא מלדה אבל לפירוש הקונטרס לא אתי שפיר דכיון דפירש שהסדק למעלה מן הגיגית היה לו לומר פתוחה ולא סדוקה אבל לפר״ח אתי שפיר שהסדק היה מן הלד וקשרו את המקידה לידע אם יש פותח טפח ויש לנו לומר שאותו חור היה עשוי לתשמיש דמור העשוי לתשמיש שיעורו בפותח טפח ואם היה פותח טפח הגיא אחר טמא ואם לאו טהור ומיהו קשה לר״י לפירוש ר״מ דלא הוה ליה למימר על גבן אלא על גבה. מ״ר: באוונא

אפילו היה לו פנאי תא שמע דאודקיקו ליה רבנן לרב זוטרא בריה דרב זירא (ש) ושרו ליה נדריה ואף על גב דהוה ליה פנאי: **שפקקו את המאור בטפיח וקשרו את המקידה בגמי:** אמר רב יהודה אמר רב הילקטי קטנה היתה בין שני בתים (ת)[וטומאה היתה שם]

וגיגית

עין משפט
נר מצוה

לו א מ״י פ״ב מהלכות ר״ש הלכה יב סמג לאוין עה עוש״ע א״ח סימן תקח סעיף ח:
לו ב ג מ״י שם הלכה יח וסמג שם עוש״ע א״ח סי׳ תקיט סעיף ז:
לח ד מ״י שם הלכה ח סמג שם עוש״ע א״ח סימן תלז סעיף ב:
לט ה מ״י שם הלכה ב וסמג שם עוש״ע א״ח סי׳ תלח סעיף ג:
[לט] [ה] [עוש״ע א״ח סימן שח סעיף ח]
מ ו מ״י פכ״ד מהלכות שבת הלכה ו ופי״ג מהלכות נדרים הלכה ה וסמג לאוין עה עוש״ע א״ח סימן שמח סעיף ח ועוש״ע י״ד סימן רלד סעיף כד:
מא ז מ״י פכ״ד מהל׳ שבת הלכה ו וסמג שם ומי״י פ״ו מהלכות שביתת הלכה ו סמג לאוין עה עוש״ע שם ועוש״ע י״ד סי׳ רכח סעיף ב:
מב ח מ״י פ״ב מהל׳ נדרים הלכה עו סמג לאוין רמב עוש״ע י״ד סימן רלד סעיף כח:
מג ט מ״י פכ״ד מהל׳ שבת הלכה ו ופ״ו הלכות שביתת הלכה ו סמג לאוין עה עוש״ע א״ח סימן שמח סעיף ח ועוש״ע י״ד סימן רכח סעיף ג:

לעזי רש"י

קולטר״א. קנקן של מחרישה (היתה הפולחת את הקרקע).

רב נסים גאון

מפירין נדרים בשבת. אמרו בתוספתא (פי״ח) מפני מה נדרי שבת מפירין אותן בשבת, שאם תשיבה ולא הפר אינו יכול להפר. ורבי יוסי ברי׳ יהודה ורבי אלעזר ברבי שמעון שאמרו הפרת נדרים מעת לעת אין הלכה כמותם כדגרסינן בנדרים בפרק נערה המאורסה (דף עו) אלא אמר רבי שמעון בן פזי אין הלכה כאותו הזוג. לרי סבר למיעבד עובדא כי האי זוגא, אמר ליה רב דבי אמר רב ביבי אין הלכה כאותו הזוג. ואע״פ שהתירו הפרת נדרים בשבת ביארו בדבר זה תנאי, והוא שאמרו לא יאמר אדם לאשתו מופר ליכי כדרך שאומר בחול אלא (אומר) לה [שלי ואבלין] שלי ושתי והנדר בטל מאליו. איר יוחנן וצריך שיבטל בלבו. תניא בית שמאי אומרים מבטל בלבו ובערב בחול מוציא בשפתיו, וב״ה אומרים אחד זה ואחד זה מבטל בלבו ואינו צריך להוציא בשפתיו. המצאנו עוד בפרק נערה המאורסה (דף עוז).

רבינו חננאל

אין מבקעים עצים מן הקורות ולא מן הקורה שנשברה. ומפרקינן האי כר׳ יוסי בר׳ יהודה מתני לה רבי יוחנן ולית סתמא. ואמרינן תרב ת״ש מתחילין בערימת התבן אבל לא בעצים שבמוקצה. וסמרקינן החם בארזי ואשוחי דמוקצה מחמת חסרון כיס דאפילו ר׳ שמעון מודה. פי׳ ארזי ואשוחי, עצי ארזים וברושים העשויין לקורות שאין דעתו של אדם עליהן להסיקן תחת תבשילו ונמר והקצה אותן. ואמרינן תרב אין משקין ושוחטין את

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com